

ἀξιώματα· δὲν ἠθέλησα νὰ ἐμπορευθῶ τὸν πόλεμον καὶ ἔχασα τὸ ἰδικὸν μου· ὥστε κατήντησα εἰς ἐλλείψεις· ἐθεώρησα μὲ ἀδιαφορίαν τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης ὡς πρὸς τὸν πλούτον, καὶ ἀνεπαύθη ἐν τὰ ἐρείπια τῆς μικρᾶς μου κτηματικῆς καταστάσεως. Γνωρίζετε ὑμεῖς, Ἐξοχώτατε, πόσους πειρασμοὺς ἔλαβον κατὰ σειρὰν εἰς διάστημα δύο χρόνων· τοὺς κατεφρόνησα· ἐγκολπωθεὶς τὴν πολυπόθητον ἡσυχίαν, ὑπήκουσα πάντοτε εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν τίποτε δὲν ἐκέρδισα ἀπὸ τὴν ἡσυχον διαγωγὴν μου· ἠθελήσατε, Ἐξοχώτατε, νὰ μὲ ἀνταμείψητε μὲ καταδρομὰς, διὰ νὰ μὴ εἰπῶ τι περισσότερον· μὲ ἔχωρίσατε ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους μου· ἀπεδυστυχίσατε τὰς ὑποθέσεις μου, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν μου μετεβάλατε εἰς ἕξοδα μεγάλα. Ἡ ἀδικος αὕτη καὶ παράνομος καταδρομὴ μὲ ὑπαγορεύει νὰ ἐπικαλεσθῶ ἐναντίον οὐτινος ἀνήκει δημοσίῳ καὶ διὰ πληρεστάτου τρόπου τὴν δικαιοσύνην τῶν Νόμων, τοὺς δόποιους ὠρκίσθητε νὰ φυλάξητε, καὶ παρακαλῶ νὰ εὐαρεστηθῆτε, Ἐξοχώτατε, νὰ στείλητε ἀντίγραφον τῆς ἀναφορᾶς μου πρὸς διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων μου, καὶ ὑποσημειοῦμαι μὲ σέβας

Ἐν Κερπηνῇ, τὴν 18 Αὐγούστου 1831. Ὁ ταπεινός

δοῦλός σας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ.

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΝ ΒΙΕΝΝῃ.

[Ἐκ τοῦ νεωτάτου συγγράμματος τοῦ Victor Tissot: Vienne et la vie viennoise.]

Ἄν οὐδὲν κατηρέστερον τῆς Κυριακῆς ἐν Λονδίῳ, οὐδὲν αὐτῆς φαιδρότερον ἐν Βιέννῃ. Τὰ ἐργαστήρια καὶ καταστήματα εἰσὶ πανταχοῦ κεκλεισμένα, ἡ ἐργασία σταματᾷ, ἡ πόλις ἐνδύεται ἑορτάσιμα, καὶ οἱ ἄνθρωποι φοροῦσι τὰ κυριακὰ των φορέματα. Αἱ ὑπηρετρίαι τῶν ξενοδοχείων φοροῦσι κομποῦς καὶ λευκοὺς σκούφους μὲ ροδόχρους ταινίας, αἱ καπνοπωλήτριαι ἐπιδεικνύουσι τὴν μοναδικὴν των μεταξωτὴν ἐσθῆτα, καὶ ἀναστηλοῦσιν ἐπὶ τοῦ στήθους των, δεδεμένην εἰς καρφίδα, τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀνδρὸς ἢ μνηστῆρός των. Εἶτα δὲ, μετὰ μεσημβρίαν, ἡ πόλις ἅπασα κλείει τὰς οἰκίας, καὶ τρέχει εἰς ἀναζήτησιν τῶν διασκεδάσεων τῆς ἡμέρας, ἢν εὐλογοῦσιν οἱ ξενοδόχοι καὶ ἐστιάτορες. Οὐδὲν ἄλλο τις ἀκούει ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, ἢ μίγμα ὑλικῶν θορύβων καὶ πνευματικῆς ἀρμονίας, κωδωνοχουσίαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ σύγχροσιν ποτηρίων, συναυλίαν περιφορητῶν ὀργάνων καὶ πινακίων, ἐδάφια ψαλμῶν καὶ στροφᾶς ἁσμάτων. Αἰσθάνεται τις εὐθύς, ὅτι ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀνατολῆς, καὶ ὅτι αἱ θωπεύουσαι αὐτὴν ἐκείθεν πνοαὶ τὴν καθιστῶσιν ἕξ᾿αλλον ἐξ ἔρωτος, μουσικῆς καὶ χοροῦ. Τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς

θεωρεῖ ὡς θέατρον, πορεύεται δὲ εἰς τὴν λειτουργίαν ὡς εἰς προΐνῃν τινα θεατρικὴν παράστασιν, ἧς τὸ πρόγραμμα δημοσιεύουσι πάντοτε λεπτομερῶς ἀπ' ἑσπέρας αἱ ἐφημερίδες.

Ποσάκις τὸ σάββατον ἤκουσα τὸν ἐξῆς διάλογον ἐν ταῖς καφενεύσις :

— Ποῦ θ' ἀκούσης αὐριον τὴν λειτουργίαν ;

— Δὲν ἤξεύρω ἀκόμη. Παιδί ! τὸν Τύπον !

Ὁ ὑπνρέτης τοῦ καφενεύου ἔφερε τὴν ζητούμενην ἐφημερίδα, καὶ ὁ βιενναῖος, ἐπιθεωρήσας τὰ περὶ θεάτρων καὶ συναυλιῶν, ἀνέκραξε :

— Ἡ βαρῶνη Β. . . ψάλλει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Αὐγουστίνων· θὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἀκούσω.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς αὐλῆς, ἐν τῷ ναῷ τῶν Αὐγουστίνων καὶ τῶν Μινοριτῶν ἐκτελοῦνται τὰ μεγάλᾳ συνθέματα τῆς κλασικῆς μουσικῆς, τὰ ἀριστοτεχνήματα τῶν διασήμων μουσικοδιδασκάλων. Διὰ τοῦτο ἕκαστος βιενναῖος ἔχει τὴν ἐκκλησίαν του, ὡς ἔχει τὸ θέατρόν του, καὶ πᾶσα ἐκκλησία ἔχει τὸ κοινὸν τῆς, τὴν ἰδικιτέραν τῆς φυσιογνωμίαν καὶ τὰς μουσικὰς παραδόσεις τῆς. Εἰς τῶν Αὐγουστίνων τὴν ἐκκλησίαν ἀπαντᾷ τις τὴν εὐλάβειαν μὲ λευκὰ χειρόκτια καὶ μεταξωτὴν ἐσθῆτα, τοὺς θαμιστὰς τοῦ Μελοδράματος, τοὺς ἀληθεῖς ἐραστὰς τῆς μουσικῆς, οἵτινες ἔρχονται ν' ἀκούσωσι ψάλλουσαν τὴν βαρῶνην Χ. . . ἢ τὴν δεσποινίδα Β. . . , ἐκ τῶν ἠθοποιῶν τοῦ Μελοδράματος, συνοδευόμενας δι' ὄξυαύλου ὑπὸ τοῦ Κυρίου Δ. . . Ἐν ἡμέρᾳ μεγάλης ἑορτῆς ἀποτελοῦσιν ἐνίοτε τοὺς χοροὺς κυρίαι τῆς ἀριστοκρατίας. Ἄμα δὲ ὡς ἀρχίσῃ ἡ μονωδία, στρέφουσι πάντες ἀδιαφόρως τὰ νῦτα πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ἀκούσωσι τὴν θεὰν, ὑψηλὰ μὲν καθημένην ἀλλὰ φροντίζουσαν πάντοτε νὰ φαίνωνται οἱ ὠραῖοί τῆς ὀφθαλμοί. Ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ τις τότε, ὅτι εὐρίσκεται ἐντὸς ναοῦ. Τὰ bravo ! ἀναμιγνύονται πολλάκις πρὸς τὰ sehr gut (ὠραιότατα !) Ἄλλοι τῶν ἀκροατῶν κτυποῦσι τὸν χρόνον διὰ τοῦ ποδῆς, ἄλλοι συνοδεύουσι ἡμιφῶνως τὴν αἰοιδίαν. Πλησίον σου κυρία τις ἐκφωνεῖ αἴφνης, περιπαθῶς σθενύουσα τὸ βλέμμα : θαυμασία !, λείπουσι δὲ μόνον οἱ καπνίζοντες τὸ σιγάρον των, ἵνα συμπληρωθῇ ἡ εἰκὼν. Ἄφοῦ ἡ δεσποινὴ Β. . . ἐκβάλῃ τοὺς τελευταίους τῆς λαρυγγισμοῦς, καὶ ὁ Κ. Δ. . . στεναγῆ τὸν ἔσχατον αὐτοῦ στεναγμὸν διὰ τοῦ ὄξυαύλου του, ὅλον ἐκεῖνο τὸ χωρὶς προλήψεων ἀκροατήριον ἐξέρχεται σύρον τοὺς πόδας, καὶ ὁ ἱερεὺς μένει μόνος ἐν τῷ ἱερῷ.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Σκώτων τὸ κοινὸν μεταβάλλεται ἀλληλοδιαδόχως. Ἀπὸ τῆς ἑκτῆς μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας γονυπετοῦσιν ἐν αὐτῇ παρὰ τοὺς καλῶν των αἱ παιδραὶ καὶ ῥοδοκόκκινοι λαχανοπώλιδες. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς ἐνδεκάτης ὁ θρόνος τῆς μετᾶξῆς ἀγ-

γέλλει ἐρχομένην τὴν νοητὴν καὶ εὐλαβῆ ἀριστοκρατίαν. Ἐν τῇ κομφῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Ἄννης, ἥτις εἶνε ὁ ἐθνικὸς ναὸς τῶν αὐστριακῶν σλάβων, τὸ κοινὸν εἶν' εὐκίνητον καὶ ποικίλον. Ἡ ἐκκλησία τῶν Μινοριτῶν, ὅπου φοιτῶσιν οἱ Ἴταλοι, πλήθει συνήθως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος, πολλάκις δὲ κατὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν οἱ μουσικόφιλοι ἐνορεῖται τῆς τελοῦσιν ἀληθεῖς θριάμβους εἰς τὰς αἰδούς. Ἐνθυμούμαι ὅτι κυριακὴν τινα, πρὸ δέκα ἐτῶν, ὅτε ἐσπούδαζον ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, εἶδον τὸ πλῆθος παρατασσόμενον ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ὑποκλίνον ἐνώπιον τῆς δεσποινίδος Μούρσκα, ἥτις εἶχε ψάλει θαυμασίως μονωδίαν τινὰ, καὶ παρήρχετο ἐν μέσῳ τῶν θαυμαστῶν της μὲ λυτούς ξανθοὺς πλοκάμους, ὠραία καὶ κάτω νεύουσα ὡς ἡ Μαργαρίτα.

* *

Ἡ ἐκκλησία τῶν Ἰησοῦτιπῶν ἔχει ἐπίσης τὸ κοινὸν της, κομφῶν, ἀριστοκρατικὸν καὶ ἐκλεκτόν. Πρὸ τοῦ ναοῦ τούτου ἴστανται τὰ λαμπρότερα τῶν δχημάτων. Ὅτε εἰσῆλθον εἰς αὐτὸν, ἡ λειτουργία εἶχεν ἀρχίσει· τὸ δὲ ὄργανον ἀνέπτυσσε τὰ ἤχηρά του κύματα ὑπὸ τὰς ἀψίδας τῶν θόλων καὶ τῶν κιόνων. Τὸ ἀκρατήριον ἔμενε κεκυρὸς, ὡς ὑπὸ τυφῶνα θείας καταιγίδος, καὶ ἐν τῷ βάθει, ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας τραπέζης, ἀπαστραπτούσης καὶ καταποφύρου ἐκ τοῦ φωτὸς τῶν λαμπάδων, προσμευιδία οὐτως εἶπεῖν ἡ θεομήτωρ, ὑπὸ τὴν μικρὰν της δολοτηρικὴν ἐσθῆτα καὶ τὰ μαργαρώδη της περιδέματα, ὡς λευκὸν ῥόδον ἐν μέσῳ μεγάλης ἀνθοδέσμης. Μετὰ πολὺν κόπον κατῳρθωσα τέλος νὰ εἶρω μικρὰν τινὰ θέσιν ἐν τινι τῶν πλαγίων παρεκκλησίῳν. Πρὸ ἐμοῦ νέα τις ἐγονυπέτει, εἰς βαθεῖαν βεβουλισμένη μελέτην, παρ' αὐτῆ δὲ ἴστατο γέρον τῆς. Ἡ νέα ἐκάθισε μετὰ μικρὸν καὶ ἤρξατο ἀνελίσσουσα τὸ λειτουργικὸν της, βιβλίον ὠραιότατον, μὲ κλειθεῖρα γλυπτὰ καὶ τὸ μονόγραμμα της ἐντετυπωμένον ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου, πλήρες δὲ λαμπρῶν εἰκόνων ἁγίων, μὲ κυνᾶς ἐσθῆτας, πορφυροῦς μανδύας καὶ χρυσοῦν αἶγλην περὶ τὴν κεφαλὴν. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐσταμάτησεν εἰς σελίδα τινα κιτρινοσμένην ἐκ τῆς τριβῆς τῶν δακτύλων, καὶ κατῳρθωσα χωρὶς τινος ἀδιακρισίας νὰ ἀναγνώσω ἄνωθεν τοῦ ὤμου της τὴν προσευχὴν ἐκείνην τῆς ἁγίας Θηρεσίας, φλογερὰν ὡς θερινὸς οὐρανὸς καὶ μεθυστικὴν ὡς ἀνατολικὸν ἄρωμα.

Δὲν εἶχα ἔτι κατορθῶσαι νὰ ἴδω τὴν κατατομὴν ἐκείνης, ἥτις προσήχετο μετὰ τσοσάτης κατανύξεως. Ἐβλεπον μόνον τὰ ὠτά της, λεπτοφυῆ ὡς ὄστρακα, καὶ τὸν ὠραῖόν της ῥόδινον τράχηλον, ὅπου ἕλαφροὶ τινες ἐπήνθον ἴουλοι ξανθοί. Ἡ κόμη της, ἀνοικτοῦ ξανθοῦ χρώματος καὶ μεταξίνη, εἶχε τι τῆς ἀργυρᾶς μαρμαρυγῆς τῶν σεληνάκων ἀκτίων, τὴν δὲ κεφαλὴν

της ἐκάλυπτε μικρὸς τις γοητευτικὸς στρογγύλος πέτασος, διὰ λευκοῦ κοσμούμενος πετροῦ. Μετ' ὀλίγον ἤλθεν ὁ δίσκος. Ἐκλινεν ἐκείνη τότε, ἵνα ἐξαγάγῃ τοῦ θυλακίου της μικρὸν τι χρηματοφυλάκιον ἐξ ἐρυθροῦ μαροκινίου δέρματος, φέρον ἐντετυπωμένον τὸ μονόγραμμά της, ἔστρεψε δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶδον τότε τὴν ἀγγελικὴν της μορφήν, τὸ παιδικόν της πρόσωπον, τὸ λεπτότερον χιόνος μέτωπόν της, καὶ τοὺς κυανοῦς, ἠρέμους καὶ διαφανεῖς της ὀφθαλμούς. Θὰ τὴν ἐξελάμβανέ τις γοητικὴν τινα παναγίαν τοῦ Χόλβαϊν, ἀποσπασθεῖσαν τῆς σφάνης της, ἡ μακρὸν καὶ εὐκαμπτον κρῖνον ὡς τὰ φύμενα ἐπὶ τῶν ἐρήμων κοιλάδων. Κόρη ἄρα γε ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ γέροντος ἐκείνου; Ἡ ἀπορία αὕτη πεοῖεσπασέ πως τὴν προσοχὴν μου. Ποῖαν ὅμως ποίησιν περιέχει ἡ λατρεία αὕτη, ἡ ἀναβιδιάζουσα τοσοῦτον τρυφερὰς προσευχᾶς εἰς χεῖλην εἰκοσαετῆ, ἡ ἠμβουσα διὰ φωτὸς τὰ ὄμματα, μεθύσκουσα τὴν ψυχὴν διὰ λιβανωτοῦ, καὶ λικνίζουσα τὴν καρδίαν διὰ τῆς ἱερᾶς ἠδυπαθείας τῆς μουσικῆς! Δὲν ἔχω δίκαιον γράφων ὅτι ἡ Βιέννη ὁμοιάζει πόλιν ἰταλικὴν; Τοῦτο τῆς συγχωρεῖ πολλά.

Εἶνε ἡ ἐνδεκάτη ὥρα. Ἀγωμεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων. Τόσον ὠραία εἶνε ἡ ἐν αὐτῷ ἐκτελουμένη μουσικὴ, ὥστε ἡ εἴσοδος του διαφιλονεικεῖται ὡς εἴσοδος θεάτρου. Τὰ θεωρεῖα ἐκτέχουσιν αἱ κυρία τῆς αὐλῆς ἐν ἀπλουστάτῃ ἐνδυμασίᾳ, φρουροὶ δὲ κυνεοφόροι, τεταγμένον πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, συνέχουσι τὸ πλῆθος. Ἡ ἐκκλησία εἶνε γηραιὰ καὶ πλήρης ἡμισυαῖς τινος μυστηριώδους· τὰ ὑελάσματα τῶν παραθύρων της ἔχουσι τὴν ἠρεμον ἀνταύγειαν τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ· τὸ πλῆθος ἐμφαίνει μείζονά τινα κατάνυξιν, ἡ δὲ ὀρχήστρα ἐκτελεῖ πολλάκις ἔργα πρωτότυπα, καθότι ἕκαστος τῶν μουσικῶν της ὑποχρεοῦται νὰ συνθέσῃ κατ' ἔτος λειτουργίαν τινα ἢ ἱερὸν μελοῦργημα.

* *

Ἄλλ' ἵνα ἴδῃ τις τὴν ἀληθινὴν εὐλάβειαν, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς σκιερούς θόλους τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὅπου τὰ βάκι ἐγγιζοῦσι τὸ ἐπίκροον καὶ ὁ πτωχὸς γονυπετεῖ παρὰ τῷ πλουσίῳ. Ὁ Ἅγιος Στέφανος εἶνε ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ λαὸς φαίνεται ἔχων πλείονα τοῦ Θεοῦ ἢ τῆς μουσικῆς ἀνάγκην. Εὐθὺς κατὰ τὴν εἴσοδον, ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας τῶν Ὑψηρετῶν γονυπετεῖ πυκνὸν πλῆθος γυναικῶν. Ἡθελέ τις τὰς ὑπολάβει ἀκινήτους ἐκ τῆς ἐκστάσεως, βλέπων τὰς ἐσταυρωμένους τῶν χεῖρας, τοὺς ἀπλανεῖς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τὰς κεκυρῆς. Ἡ ἐν τινι τῶν κιόνων τοῦ Ἰάροθικος κεκολλημένη μελανὴ Παναγία ἔχει ἐπίσης τοὺς πιστοὺς της λάτρες, τείνοντας τοὺς βραχίονας

καὶ κεκυφώτας τὸ μέτωπον. Πόσοι πρὸ τῆς σπητῆς εἰκόνας γονυκλισίαι, πόσοι περιπαθεῖς ἀσπασμοὶ τῶν χειλέων, τοῦ τραχήλου, τῆς καρδίας της, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ καλύπτοντος τὰς πλάκας σανιδώματος! Κυρίαί τῆς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἔρχονται πολλάκις καὶ διανέμουσιν ἑλὲν εἰς τὰς οὕτω δεομένας πτωχάς.

Ἀνεζήτησα τὴν Παλαιοκαθολικὴν ἐκκλησίαν. Πλάνη δέ τις μὲ ὠδήγησεν εἰς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Σωτῆρος, ὅπου θαυμάσιός τις πωγωνίας μοναχὸς συνομιλεῖ μετὰ μικρᾶς κορασίδος, ἣτις ἐνεχειρίσεν αὐτῷ κανιστριόν τι—τὸ τίμημα θεβαίως λειτουργίας τινός—καὶ ἀνεχώρησεν. Εἷς τῶν διαβατῶν μοι εἶπεν: «Οἱ παλαιοκαθολικοὶ δὲν ἔχουσιν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ παρεκκλήσιον, τὸ ὁποῖον μάλιστα τοὺς εἶνε καὶ πολὺ εὐρύχωρον. Ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰσέλθετε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δημαρχείου» εἶνε πρὸς τὰ ἀριστερά.» Ὁ ἱερεὺς ἦτο ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Μακρὸς μέλας πώγων κατήρχετο ἐπὶ τοῦ στήθους του, τὰ κηρία ἦσαν ἀνημμένα, ἡ λυχνία ἔκαιε, τὸ θυμιαστήριον ἀνεδίδε τοὺς εὐώδεις του ἀτμοὺς ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ διακόνου, ὡς ἐν ἱερῷ τινι θυσιαστήριῳ. Ἡ ἁγία τράπεζα ἀπήστραπτεν ἐπίσης ἐκ χρυσοῦ καὶ φωτὸς, ἀνθέων καὶ κηροπηγίων, ὡς ἐν πάσῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡ αὐτὴ γλυκεῖα καὶ χλιαρὰ πνοὴ ὑπῆρχε πανταχοῦ διακεχυμένη. Ὁ Κ. Κράουζε ἔψαλεν ὕμνον εἰς τὴν Παναγίαν, εἶτα δὲ ὁ Κ. Γρὺν καὶ ἡ Κ. Βοζάλο ἤρξαντο δυωδίας τινος. Ψίθυρος ἐπιδοκιμασίας διέδραμε πάντων τὰ χεῖλη, ὡς ἀνέμου πνοὴ ἐντὸς φυλλώματος. Ἐγγύς μου δὲ ἤκουσα τὸν ἐξῆς διάλογον:—Ὠραία φωνή!—Θαυμασία!

Ὁ Κ. Γρὺν εἶνε ἄξιος λόγου εὐθύφωνος, ἡ δὲ Κ. Βοζάλο ἔχει συγκινητικωτάτην φωνὴν ἀνθυψιφώνου.

Εἶτα τὸ ἀκροατήριον ἔλαβε τὰ τεύχη τῆς μουσικῆς καὶ ἤρξατο ψάλλον, μετὰ τοῦτο δὲ πάντες ἐξῆλθον, ἀποτιθέμενοι ὀλίγα κρόυτζερ ἐπὶ τοῦ δίσκου, ὃν ἔτεινεν ἐπὶ τῆς θύρας ὁ ἐκκλησιάρχης.

* *

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν αὐτὸ κοινὸν ἀνευρίσκεται ὀλόκληρον μετὰ μεσημβρίαν ἐν ταῖς κοσμικαῖς συναυλίαις τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, τῆς Αἰθούσης τῶν Ἀνθέων, τοῦ Κήπου τοῦ Λαοῦ. Ἄλλοτε παίζει ὁ Ἐδουάρδος Στράους, ἄλλοτε αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαί. Οἱ μουσικοὶ τῶν ανταγαμάτων εἰσὶν ἄριστοι. Πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὴν σημαίαν των κεκοσμημένην διὰ παρασῆμων καὶ ἀριστείων, ἅτινα ἔλαβον εἰς μουσικούς διαγωνισμούς.

Τὸ ὄνομα τῆς Βιέννης ὑπῆρξε πάντοτε ἐν Γερμανίᾳ συνώνυμον πρὸς τὴν μουσικὴν. Ἡ περιβάλλουσα τὴν πόλιν ταύτην ἀτμοσφαῖρα εἶνε

τασοῦτον ἡχηρὰ καὶ μελωδική, ὥστε ἂν οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀκούωσι τὴν ἁρμονίαν τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων, θὰ ἐννοοῦσι θεβαίως κάλλιστα, ἐξ ἰδιαιτέρων τινῶν ἀναπάσεων, ποῦ κεῖται ἡ Βιέννα, παγκόσμιος πρωτεύουσα τῆς μουσικῆς.

Εἶνε ἡ μόνη ἐθνικὴ τῆς τέχνης. Μὴ ζητήσετε τῆς Αὐστρίας μεγάλους στρατιωτικοὺς, μεγάλους πολιτικοὺς ἢ μεγάλους ῥήτορας· ζητήσατέ τῆς μουσικούς. Οἱ μουσικοὶ ἀρκοῦσιν εἰς τὸν νωχελῆ καὶ ἀμέριμον ἐκείνον λαόν, τὸν ἀμέτοχον μίσους καὶ φθόνου. Ἡ μουσικὴ εἶνε ἀληθῶς ἡ προσήκουσα τέχνη εἰς ὀκηρὰ καὶ βεμβώδη πνεύματα. Δὲν χρειάζεται τις κόπον ἵνα ἐννοήσῃ· κλείει μόνον τὰ ὄμματά καὶ ἀκούει.

Ἡ μουσικὴ τῆς Βιέννης ἱστορία περιλαμβάνει τέσσαρας ἐποχάς: τὴν τοῦ Ἀὐδν καὶ Μότσαρτ, τὴν τοῦ Βετχόβεν καὶ Σούβερτ, τὴν ἐποχὴν τοῦ Λίτζτ καὶ τοῦ Τάλβεργ, καὶ τὴν σύγχρονον (1845-1869) ἣτις ἐκλήθη «Μουσικὴ ἀναγέννησις.»

Πρὸ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος ἤδη ἐξετελούντο μουσικαὶ συναυλίαι ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Βιέννης. Ἡ μουσικὴ ὑπῆρξε τὸ κατ' ἀρχάς τέχνη ὅλων ἀριστοκρατικῆ, αἱ δὲ τῶν εὐγενῶν οἰκογένειαι εἶχον ἐκάστη τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς ὀρχήστραν, ἣτις ἔμελλε κατὰ τὸ γεῦμα, καὶ τὴν ἐσπέραν ἐνῶ ἔπαιζον χαρτία ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν. Ὁ Ἀὐδν συνέθεσε τὰ πλεῖστα τῶν ὀργανικῶν αὐτοῦ μελωδημάτων διὰ τὴν ὀρχήστραν τοῦ πρίγκηπος Ἑστεραχζην, καὶ ἔγραψε τὴν πρώτην του συμφωνίαν διὰ τὸν κόμητα Μορζίν. Τὸ ἔτος 1705 ἡ ὀρχήστρα τῆς αὐλῆς εἶχεν ἑκατὸν πέντε μουσικούς, τὸ δὲ 1723 ἑκατὸν πενήκοντα τέσσαρας. Ἡ Μαρία Θηρεσία ἡγάπα περιπαθῶς τὴν μουσικὴν, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα της ἔδωκε τὸν Γλοῦκ διδάσκαλον τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἡ Μαρία Ἀντωνιέττα ἐξετέλεσεν ἐν Παρισίοις, τὴν 15 Ἀπριλίου 1774, τὴν Ἰφιγένειαν τοῦ παλαίου τῆς διδασκάλου. Ἐνα μῆνα πρὸ τούτου, λησμονηθεῖς ποτε ὁ Γλοῦκ ὑπὸ τὰς σκιάδας τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἀναπολῶν ἐν ἀλλοφροσύνῃ τὸ μουσικόν του ἔργον, συνελήφθη αἴφνης ὑπὸ νυκτερινῆς περιπόλου καὶ ἀπήχθη εἰς τὸν σταθμόν.

—Τί ἔκαμες εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκείνο μέρος, ἠρώτησεν ὁ λοχίας.

—Ἐπεριπάτου.

—Αὐτὴν τὴν ὥραν δὲν περιπατοῦν. Αἱ θύραι τοῦ κήπου εἶνε κλεισμέναι, καὶ σεῖς εἴσθε μάλιστα εἰς τὸν ἰδιαιτέρον κήπον.

—Πηγαίνετέ με εἰς τὴν βασιλίσαν, καὶ ὅλα θὰ ἐξηγηθῶν.

—Εἰς τὴν βασιλίσαν! Κύτταξε πῶς τὸ λέγει! Εἶνε τρελλός.

Ὁ Γλοῦκ ἤρξατο τότε νὰ καλῆ μεγαλοφώνως βοήθειαν, ἡ δὲ Μαρία Ἀντωνιέττα, ἣτις ἔτυχε

διαβαίνουσα πλησίον, προσέδραμεν εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἣν ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώριζε.

— Πτωχέ μου Γλοῦκ! ἀνεφώνησε, βλέπουσα αὐτὸν παλαιόντα κατὰ τῶν Ἑλβετῶν.

Εἶτα δὲ προσέθηκεν ἐπιτακτικῶς :

— Ὁδηγήσατε αὐτὸν τὸν κύριον εἰς τὰ δώματά μου.

Ὅτε ὁ Γλοῦκ ἔμεινε μόνος μετ' αὐτῆς, ἔλαβεν ἡ βασιλίσις τὰς χεῖράς του καὶ τῷ εἶπεν :

— Ἀγαπητέ μου Γλοῦκ διατί δὲν ἔρχεσαι πλέον νὰ με βλέπῃς ;

Ὁ μουσικὸς διηγήθη αὐτῇ τοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν του ἀγῶνάς του, τὰς ἀποθαρρύνσεις του καὶ τὰς ἠθικάς του ὁδύνας.

— Φίλιτατέ μου διδάσκαλε, ὑπέλαβεν ἡ Μαρία Ἀντωνιέττα, πῶς χαίρω ὅτι σ' ἐπαναβλέπω! Ἐγὼ θὰ τελειώσω τὰ θάσανά σου. Αὐριον θὰ διαταχθῇ ὁ διευθυντὴς τοῦ Μελοδράματος νὰ δεχθῇ τὴν Ἰφιγένειαν.

Ἡ πρώτη αὐτῆς παράστασις ἐγένετο μετὰ ἓνα μῆνα, καὶ ἡ ὠραία ἐκείνη μουσικὴ ἐξήγειρε γενικὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡ Μαρία Ἀντωνιέττα, ἔξαλλος ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τοῦ καλοῦ της διδασκάλου, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ θεωρεῖόν της, ἵνα τῷ προσφέρῃ στέφανον δάφνης· ἀλλ' ὁ Γλοῦκ, καταβεβλημένος ὑπὸ τοσοῦτων συγκινήσεων, ἤλθε κλονούμενος ἐνώπιον τῆς βασιλίσεως, καὶ βλέπων τὸ ἐκ λυχνιῶν περιδέραιον, ὅπερ ἔφερε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην περὶ τὸν τράχηλόν της, ἤρξατο ἀναφωνῶν ἐκτὸς ἑαυτοῦ :

— Σώσατε τὴν βασιλίσις! Αἷμα! Αἷμα!

Κατέπεσεν ἀνίσθητος ἐπὶ τινος κλιντήρος, ἡ δὲ Μαρία Ἀντωνιέττα ἀπέσπασε τοῦ τραχήλου της τὸ περιδέραιον, ὅπερ ὁ διδάσκαλός της ἐξέλαβεν ἀντὶ αἵματος, ὡσεὶ ἐμαντεύετο τὸ μέλλον.

Πολλοὶ αὐτοκράτορες ὑπῆρξαν μουσικοὶ συνθέται. Ὁ Γ' Φερδινάνδος ἔγραψεν Ἐπικήδειον ὕμνον, διατηρούμενον ἔτι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης. Ὁ δὲ Λεοπόλδος ὁ Α' καὶ Κάρολος ὁ ΣΤ' κατέλιπον ἐπίσης μελοδραματικὰ συνθέματα.

Ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Βιέννης ἡκούσθη τὸ πρῶτον ὁ Μότσαρτ. Ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ ἀπέθανεν, ὡς διευθυντὴς ὀρχήστρας, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1791, ἐνῶ εἰργάζετο πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ περιφήμου αὐτοῦ Requiem, ὅπερ ἐξετελέσθη κατὰ τὴν κηδεῖαν του. Ὅτε ὁ πατήρ του ἔφερεν αὐτὸν εἰς Βιένναν ἐκ τοῦ Σαλτζβούργου, ἦν ἐπταετὴς μόλις. Κατέλυσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λευκοῦ Βοδὸς, ὅπου αὐλικὸν ὄχημα ἤλθεν ἀναζητοῦν τὸν μικρὸν μουσικόν. Ἡ Μαρία Θηρεσία καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ ἀνέμενον αὐτὸν, καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνακλίντρου. Ὁ Μότσαρτ ἔδραμε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν αὐτοκράτειραν, ἀνεβρίχθη ἐπὶ τὰ γόνατά της καὶ προσελκύνων τὴν κεφαλὴν της κατεφίλησεν αὐτήν, ἀναφωνῶν :

— Ἀυτοκράτειρά μου, εἶσαι ἡ ὠραιότερα γυνὴ τὴν ὁποίαν εἶδα ποτέ μου.

Ἡ Μαρία Θηρεσία ἐθώπευσε γελῶσα τὸ παιδίον, ὅπερ ἐν τῇ ἀθωότητι καὶ τῇ ἀφελείᾳ του, ἀπέτεινεν εἰς αὐτὴν τοσοῦτον κολακευτικὸν φιλοφρόνημα.

— Λοιπὸν ἀγαπητέ μου Βόλφγαγγ, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, νὰ μᾶς παίξῃς κάτι τί εὐμορφον εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον· ἡ αὐτοκράτειρα θὰ σοῦ στρέφῃ τὰ φύλλα.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Μότσαρτ, ἀλλ' ἡ αὐτοκράτειρα δὲν θὰ ἔχῃ πολλὴν ἐπιτηδεϊότητα. Νὰ φωνάζωμεν τὸν Βάγενσαϊλ, ὁ ὁποῖος ἠξέουρει καλλίτερα.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐμήνυσε τὸν ἀρχιμουσικόν του Βάγενσαϊλ, καὶ ὁ Μότσαρτ, καθίσας παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, ἔπαιξε μίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων συνθέσεων του, ἃς ἐξετέλει τοσοῦτον ὠραία.

Ἡ Μαρία Θηρεσία, αἰ παροῦσαι ἀρχιδούκισσαι καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπένευμαν αὐτῷ θερμοτάτους ἐπαίνους.

— Βόλφγαγγ, τῷ εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, χρειάζεται βέβαια πολλὴ τέχνη διὰ νὰ παίξῃ κανεὶς κλειδοκύμβαλον μὲ ὄλα του τὰ δάκτυλα· ἀν ὅμως μᾶς ἔπαιξες μόνον μὲ τὸ ἐν σου δάκτυλον, θὰ σ' ἔλεγα μάγον.

Ὁ Μότσαρτ ἤνοιξε τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἔπαιξε δι' ἑνὸς μόνου δακτύλου μετὰ καταπληκτικῆς δεξιότητος.

— Εὐγε! εὐγε! ἀνεφώνησεν ὁ αὐτοκράτωρ· θὰ γείνης μέγας μουσικὸς. Ἐγὼ σοῦ τὸ λέγω.

Μετὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ συναυλία, αἱ δύο ἀρχιδούκισσαι Καρολίνα καὶ Ἀντωνιέττα ἐζήτησαν παρὰ τῆς μητρὸς των τὴν ἄδειαν νὰ δεῖξωσιν εἰς τὸν μικρὸν μουσικόν τὰ λαμπρὰ δώματα τῶν ἀνακτόρων. Λαβοῦσαι δὲ τὸν Μότσαρτ ἐξ ἑκατέρας χειρὸς ἔσυραν αὐτὸν βάλλουσαι κραυγὰς ἀγαλλιᾶσεως.

— Παίζομεν τυφλομουῖαν; εἶπεν αἴφνης ἡ Ἀντωνιέττα, ὅτε ἔφθασαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν.

— Παίζομεν, ἀπεκρίθη ὁ μικρὸς Βόλφγαγγ· δέστετέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ Ἀντωνιέττα ἐξήγαγε τὸ μανδύλιόν της καὶ περιέδεσε τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδός. Ἀλλ' ὁ Μότσαρτ, ἀσυνείηστος εἰς κηρωμένα καὶ στίλβοντα δάπεδα, ὠλισθήσεν εὐθὺς, κατέπεσε πρόμυτα, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐνῶ ἡ Καρολίνα ἐγέλα ἐξ ὅλης της καρδίας, ἡ Ἀντωνιέττα ἀνῆγειρεν ἠπίως τὸν μικρὸν μουσικόν, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά του, τὸν ἐθώπευσε, τὸν ἐφίλησε. Τότε τὸ παιδίον, λάμποντας ἔχον τοὺς ὀφθαλμούς του ἐξ εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ, εἶπε σοβαρῶς εἰς τὴν μικρὰν ἀρχιδούκισσαν :

— Ἀντωνιέττα, εἶσαι καλὴ καὶ συμπαθητικὴ. Θέλεις νὰ σὲ πάρω γυναῖκα ;

Ἡ νεαρὰ ἀρχιδούκισσα τοσοῦτον ἐκ τῶν λό-

γων αὐτῶν ἐμαγεύθη, ὥστε ὤρμησεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μητρὸς τῆς, ἀναφωνοῦσα :

— Μητέρα, μητέρα ! ὁ Μότσαρτ θέλει νὰ μὲ πάρῃ γυναῖκα ! τί ὥραϊα !

— Ὁ μικρὸς ἔχει γοῦστα, ἀπήντησε γελῶσα ἡ αὐτοκράτειρα, καὶ εὐρῆκε καλὴν νόμφην. Πήγαινε νὰ μᾶς φέρῃς τὸν ἀρραβωνιστικὸν σου.

Τὰ δύο παιδιὰ ἐπανῆλθον, κρατούμενα ἀπὸ τῆς χειρὸς.

— Διατί, μικρὲ μου Βόλφγαγγ, θέλεις νὰ νυμφευθῆς τὴν Ἀντωνιέτταν; ἠρώτησεν ἡ αὐτοκράτειρα καὶ ἡ Καρολίνα εἶνε καλὴ κόρη.

— Δὲν θέλω τὴν Καρολίναν γυναῖκα, ἀπήντησε ζωηρῶς τὸ παιδίον, διότι αὐτὴ μ' ἔκαμε νὰ πέσω, καὶ μ' ἐπερίπαιξε μάλιστα. Ἡ Ἀντωνιέττα εἶνε καλὴ, καὶ μ' ἐπαρηγόρησε.

— Τώρα ἐννοῶ διατί τὸν προτιμᾷς. Ἀλλὰ, φίλατάτῃ μου Βόλφγαγγ, διὰ νὰ νυμφευθῆ κανεὶς μίαν ἀρχιδούκισσαν, πρέπει νὰ φορῇ ὥραϊα φορέματα.

Τὸ παιδίον ἔκλινε κατηφὲς τὴν κεφαλὴν, εἶτα δὲ, ἀνεγείρον αὐτὴν, ἀπήντησε :

— Ποῦ νὰ τὰ εὔρω τὰ ὥραϊα φορέματα, ποῦ φοροῦν οἱ πρίγκηπες; Εἶμαι πτωχός. Ἡ Ἀντωνιέττα πρέπει νὰ μὲ πάρῃ ὅπως εἶμαι.

— Δὲν ἤξεύρω, ἂν θὰ θελήσῃ ἐρώτησέ την.

Ὁ Μότσαρτ ἐστράφη πρὸς τὴν Ἀντωνιέτταν, ἔδραξε τὰς δύο τῆς χειρᾶς, καὶ ἰκετευτικῶς τὴν ἠρώτησε :

— Δὲν εἶνε ἀλήθεια, ὅτι μὲ θέλεις ὅπως εἶμαι;

— ὦ, ναί ! σὲ καὶ κανένα ἄλλον, ἀπήντησεν ἡ μικρὰ ἀρχιδούκισσα, περιπτυσσομένη αὐτόν.

Ἡ τρυφερὰ αὕτη σκηνὴ συνείκησεν τὴν αὐτοκράτειραν μέχρι δακρῶν ἄλλ' ἐγέλα ἵνα κρύψῃ τὴν συγκίνησίν της.

Τὴν ἐπαύριον πρωτὴν κατάχρυσος ἄμαξα ἔστη πρὸ τοῦ ξενοδοχείου τοῦ *Λευκοῦ Βοδὸς*, ὥραϊος δὲ αὐλικὸς θαλαμηπόλος κατέβη ἐξ αὐτῆς καὶ προσέφερον εἰς τὸν Μότσαρτ ἕκ μέρους τῆς αὐτοκράτειρας ἐνδυμασίαν λαμπρὰν ὥστε ἡ μικρὰ του μνηστῆ εἶδεν αὐτὸν ἐπανερχόμενον ὑπὸ περιχειρίδας ἐκ τριχάπτων, ἀναξυρίδας μεταξωτάς, καὶ περίκομψα σανδάλια, κρατοῦντα δὲ ὑπὸ μάλῃς τὸν πῖλόν του καὶ φέροντα ζῆφος εἰς τὸ πλευρόν.

Ὁ βασιλεὺς τῆς συμφωνίας Βετχόβεν ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ.

Ἡμέραν τινα εἰσέρχεται εἰς ἐστιατόριον, μένει ὥραν ὀλόκληρον θεθυτισμένος εἰς συλλογισμοὺς, εἶτα δὲ καλεῖ τὸν ὑπηρέτην :

— Πόσα χρεωστῶ ; ἐρωτᾷ.

— Ἀλλὰ δὲν ἐπῆρατε τίποτε.

— Ἀλήθεια, ἀπαντᾷ ὁ Βετχόβεν. Φέρε με κάτι τι, καὶ ἄφασέ με ἥσυχον.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, φειδωλὸς πάν-

τοτε, παρήγγειλεν αὐτῷ τὴν σύνθεσιν Λειτουργικῆς τινος συμφωνίας, ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τῷ εἶπε :

— Δύνασθε νὰ ἐλλέξητε μεταξὺ παρασῆμου καὶ πεντήκοντα δουκάτων.

— Ἐκλέγω τὰ πεντήκοντα δουκάτα, ἀπήντησεν ὁ Βετχόβεν.

Ἐν Βιέννῃ ὁ μουσικὸς ἐνθουσιασμὸς προβαίνει μέχρι φανατισμοῦ καὶ μανίας. Οὗτω δὲ ἐν μέσῳ τῆς ἐμπαθοῦς καὶ θερμῆς ἐκείνης πόλεως ἔζησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν πάντες ἐφ' οἷς ἐναθρύνεται ἡ μουσικὴ τέχνη. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἀκατάληπτοι ἔτι μεγαλοφυεῖαι. Ἡ προτομὴ τοῦ Βάγνερ ὑπάρχει ἐστημένη ἐν τῷ νέῳ μελοδραματικῷ θεάτρῳ, ἡ δὲ Βιέννα εἶνε ἡ μόνη πόλις, πλὴν τοῦ Βάροῦτ καὶ τοῦ Μονάχου, ὅπου ἐπαίχθη ὁ πρόλογος τῆς τετραλογίας τῶν *Νηβελιούγγερ*, οἱ *Βαλκῦραι*.

Τὸ βιενναῖον κοινὸν παρέχει εἰς τοὺς μουσικοὺς συνθέτας καὶ ἐκτελεστάς τὴν ὀριστικὴν ἐκείνην καὶ ἐπίσημον κύρωσιν, ἣν παρείχεν ἄλλοτε εἰς τοὺς ζωγράφους ἡ Ῥώμη, παρέχουσι δὲ σήμερον εἰς τοὺς συγγραφεῖς οἱ Παρίσιοι. Ὁ Μάγερθερ ἦλθε τετράκις ἢ πεντάκις εἰς Βιέννην, ὅπου εἶχε γράψῃ νέος ὢν μελοδραμὰ τι κατὰ τὸ ἰταλικὸν εἶδος. Διεθύνη δ' ἐν αὐτῇ αὐτοπροσώπως τὰς δοκιμὰς τοῦ *Προφήτου*. Ὁ Βερλιόζ ἐπανηγυρίσθη θορυβωδῶς ἐν Βιέννῃ, καὶ τὸ κοινὸν ἠθέλησε νὰ τελέσῃ ἀληθινὸν ὑπὲρ αὐτοῦ θρίαμβον. Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν εἶχεν ἐκτελέσει μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τὴν διάσημον αὐτοῦ συμφωνίαν «*Ἡ κόλασις τοῦ Φάουστ*», ἐνθους τις μουσόφιλος ὤρμησεν ἐκ τῆς ὀρχήστρας καὶ ἤρπασε τὸ ραβδίον τοῦ ἀρχιμουσικοῦ.

Ὁ Βερλιόζ, παρατηρήσας τὸν κλέπτην, ἔδραξεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ φορέματός του.

— Κύριέ μου, τῷ εἶπε, σὰς προσφέρω, ἂν θέλετε, τὸ ραβδίον μου, ἀλλὰ δὲν σὰς ἀφίνω νὰ τὸ πάρετε.

Ὁ φανατικὸς μουσόφιλος ἐξήγαγε τότε συγκεχυμένως καὶ δειλῶς μειδιῶν τὸ ραβδίον κάτωθεν τοῦ ἐνδύματός του, καὶ τὸ ἀπέδωκεν εἰς τὸν Βερλιόζ.

— Τώρα, κύριε, εἶπεν ὁ μουσικὸς προσφέρων εἰς αὐτὸν τὸ ραβδίον του, δεχθῆτέ το, σὰς παρακαλῶ, εἰς ἐνθύμησίν μου.

Ὁ βιενναῖος ἠθέλησε νὰ ριφθῆ εἰς τοὺς πόδας του, νὰ φιλήσῃ τὰς χειρὰς του, ἀλλ' ὁ Βερλιόζ τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Ἡ μελομανία αὕτη εἰς τοσοῦτο προβαίνει, ὥστε ὑπάρχουσι τινες γράφοντες τὰς ἐπιστολάς των ἐπὶ χαρτίου χαρακωμένου ὡς ὁ μουσικὸς χάρτης.

Ἐν Βιέννῃ συνήνεσεν ὁ Λιτζ νὰ ἀκουσθῆ δημοσίᾳ διὰ τελευταίαν φοράν.

Ἡ Κυρία Στάελ εἶπεν ἤδη πρὸ πολλοῦ, ὅτι

ἡ τέχνη ἦν πρὸ πάσης ἄλλης ἐκτιμῶσιν οἱ βιενναῖοι, εἶνε ἡ μουσική. Τοῦτο παρέχει τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ γείνωσι καὶ ποιηταί· καθότι ὅσον τις καὶ ἂν ἦνε πεζὸς, ἐνθουσιᾷ ὅμως, ὅταν ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, πρὸς ὅ,τι αὐτὴ ἀναμνησκει.

Μελωδία τις τοῦ Βετχόβεν συγκινεῖ μέχρι δακρύων ἀπείδευτον κόρην τοῦ λαοῦ, ἀγνοοῦσαν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου μουσικοῦ.

Ἡ μουσική εἶνε διὰ τὸν βιενναῖον πάθος καὶ ἀπόλαυσις· διὰ τὸν ἰταλὸν αἴσθημα· διὰ τὸν γάλλον διασκέδασις· διὰ τὸν ἀγγλον ματαιότης. Δὲν ἤξεύρω τίς εὐφυῆς παρατηρητὴς εἶπεν: «Ἐν τῷ μελοδραματικῷ θεάτρῳ, ἡ γαλλίς ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ γερμανὶς τὰ ὄτα, ἡ ἰταλίς τὴν καρδίαν της καὶ ἡ ἀγγίλις τὸ στόμα της, καθότι ἡ μὲν γαλλίς πορεύεται ν' ἀκούσῃ μουσικὴν χάριν τῶν ὤμων της, ἡ δὲ γερμανὶς χάριν τῆς ἰδίας της εὐχαριστήσεως, ἡ δὲ ἰταλίς χάριν τοῦ ἔραστοῦ της, καὶ ἡ ἀγγίλις χάριν τῶν χρημάτων της.»

Προσθέτω, ὅτι ἡ βιενναῖα ἀνοίγει τι πλεόν τοῦ ὠτός της· ἀνοίγει ὀλόκληρον αὐτῆς τὴν ψυχὴν, καὶ παραδίδεται ἐν ἐκστάσει εἰς τὸν δαίμονα τῆς συμφωνίας.

Ἐπάρχει ἐν Βιέννῃ μουσική τις ζωηρά, ἐλαφρὰ, εὐκόλος, κομψή, σιριτῶσα καὶ σπινθηρίζουσα, γνήσιον προῖδν τοῦ ἐδάφους καὶ ἐξαγομένη ὡς ὁ Καμπανίτης. Ἡ μουσικὴ αὕτη ἡ τοσοῦτον ἀβρῶς διαπεποικιλμένη, ἡ πλήρης φαιδρότητος, ἡ δὲ μὲν ἀπλῶς ὑπογελωσα, ὅτε δὲ καγχάζουσα, ἡ πλήρης ἀσματῶν καὶ ὀρηκτικῶν περιδιήσεων, ἡ ἀναπολοῦσα τοὺς θωπευτικούς ἀκίσιμους βραχυχρῆτων κορασίδων, ἡ ἐνδαιμόνιος αὕτη μουσική, ἥτις διαρρέει δροσώδης καὶ πιδαικίζουσα, ὡς χεῖμαρρος ἀπὸ βράχου, ἔχει ἐμπρόσωπόν της ἐνσάρκωσιν τὸν Στράους.

Στράους! Ὅποιαν μαγεῖαν περιέχει τὸ ὄνομα τοῦτο! Πρὸς τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς του ὀρχοῦνται ἡ αὐλὴ καὶ ὁ στρατῶν, ἡ ἐξοχὴ καὶ ἡ πόλις, αἱ ἀριστοκρατικαὶ ἐμβάδες καὶ τὰ χωρικὰ ξυλοπέδιλα, αἱ σιλφίδες τοῦ θεάτρου καὶ αἱ τροφὸι τῶν παιδίων. Εἶνε μουσικὴ προσιτὴ εἰς πᾶσαν διάνοιαν καὶ εἰς πᾶσαν μνήμην, ἡ πρωτοτυπία δὲ καὶ ἡ δημοτικότης της κατέστησαν αὐτὴν παγκόσμιον. Οἱ στροβίλοι τοῦ Στράους ἀντηχοῦσι μέχρι τῶν ἐσχάτων ὀρίων τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν τῇ Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κίνᾳ ἔτι, ἀφυπνίζουσαι τὰς ἡχοὺς τοῦ μεγάλου της τείχους.

Τὸ πάντων ὅμως ἀξιοθεατότερον εἶνε ὁ Στράους αὐτὸς, δευθύνων τὴν ὀρχήστραν του. Νέα τις βιενναῖα, δεκαεξ' ἐτῶν, ἀνεφώνει ἡμέραν τινα ἐνώπιόν μου:

— Εἶνε ὠραῖος ὡς Θεός!

Ἐπὸ τὸ κρατερόν του τόξον ἀναπηδᾷ χεῖμαρρος μεθυστικῶν μελωδιῶν, καὶ τὸ ἀόρατον

ἐκείνο κύμα διατρέχει καὶ μαγνητίζει ὡς ἡλεκτρικὸν ῥεῦμα τοὺς ἀκροατάς.

Οἱ Στράους ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ δυναστεῖαν μουσικῶν βασιλέων. Εἶνε, νομίζω, ἰσπανικῆς καταγωγῆς, οὐδὲν δὲ γερμανικὸν παρατηρεῖ τις ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας των. Ἐγούσι μέλανας τοὺς ὀφθαλμοὺς, μέλανα τὴν κόμην, καὶ μελαψὴν τὴν χροιάν. Εἰσὶ μικροὶ τὸ ἀνάστημα καὶ νευρώδεις.

Ἰωάννης Στράους, ὁ θεμελιωτὴς τῆς δυναστείας, ἐγεννήθη ἐν Βιέννῃ τὴν 14 Μαρτίου 1804, ἐν ξενοδοχείῳ διευθυνομένῳ ὑπὸ τῶν γονέων του ἐν τῷ προαστείῳ Λεοπόλδου. Ὅτε δὲ πλάνητες μουσικοὶ ἤρχοντο καὶ ἐμουσοῦργον ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὅπου ἔπινον οἱ θαμισταὶ τοῦ πανδοχείου, ὁ μικρὸς Ἰωάννης παρσιέδυν ἐπὶ τὰς τραπέζας ἵνα τοὺς ἀκούσῃ καλλίτερον, καὶ ἀφοῦ ἀνεχώρουν ἐμμεῖτο τὸ βιολίον θέτων δαυλὸν τινα ὑπὸ τὴν σιαγόνα του καὶ ζῶον αὐτὴν διὰ λεπτῆς τινος ῥάβδου. Ὅτε τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς του ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ του τί ἤθελε,

— Πατέρα, τῷ εἶπε, θέλεις νὰ μοῦ κάμῃς μίαν μεγάλην εὐχαρίστησιν, τόσον μεγάλην ὥστε νὰ σὲ ὑπακούω πάντοτε;

— Βεβαίωτατα, ἀπήντησεν ὁ πατήρ.

— Τότε λοιπὸν ἀγόρασέ μου ἓν μικρὸν βιολίον.

Τὸ βιολίον ἠγοράσθη. Τί χαρὰ διὰ τὸν μικρόν! Ἐχώρευεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξ ἀγαλλιάσεως. Τὸ βιολίον ἐκεῖνο ἦσαν τὰ πτερὰ τοῦ πτηνοῦ. Ἐπανελάβεν ἐπ' αὐτοῦ ὅσους σκοποὺς εἶχεν ἀκούσει, καὶ ἐκαλεῖτο ἤδη ἐν τῷ πανδοχείῳ ὁ μικρὸς βιολιστὴς. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ γάλλοι ἀνεφάνησαν καὶ δευτέρον ἐν Βιέννῃ, γενικὸς δὲ τρόμος κατέλαβε τὴν πόλιν, πρὶν ἢ καὶ ἀρχίσῃ ὁ βομβαρδισμός. Ἐκαστος ἐκρυπτεν ὅ,τι πολύτιμον εἶχεν, ὁ δὲ μικρὸς Στράους, μιμούμενος τοὺς γονεῖς του, κατέχωσεν ἐν τῷ ὑπογείῳ τὸ βιολίον του. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ χωρισθῇ ἐπὶ μακρὸν ἀπὸ τοῦ προσφιλοῦς του συντρόφου, καὶ οἱ πρῶτοι ἐλθόντες εἰς τὸ πανδοχεῖον γάλλοι στρατιῶται ἀπήντησαν παιδίον, μέλπον στροβίλους διὰ τοῦ βιολίου του. Εἶχον εἰσελθεῖ, συγκεχυμένως ἔχοντες περὶ ἰδιοκτησίας ἰδέας, ἀλλ' ἡ γλυκεῖα τοῦ παιδίου μουσικὴ ἐτιθάσσευσεν αὐτούς. Οὐδὲν ἐγγίσκντες, ἐπλήρωσαν μάλιστα ὅ,τι κατηνάλωσαν. Ἦλθον κατόπιν γροναδιέροι παχυμύστακες, οἵτινες ἐνηγκαλίσθησαν τὸν μικρὸν μουσικόν, καὶ λοχαγὸς τις ἀνεφώνησε κροτῶν τὰς χεῖρας:

— Ἐχει φωτιά ὁ μικρὸς κατεργάρας! ἂν ἤρχετο εἰς τὸ Παρίσι, θὰ ἐγένετο μεγάλος ἀνθραπος!

Ἀφοῦ οἱ γάλλοι κατέλιπον τὴν Βιένναν, ὁ πατήρ Στράους εἶπεν ἡμέραν τινα εἰς τὸν υἱόν του:

— Εἶνε περιττὸν νὰ μένης πλέον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Πρέπει νὰ μάθῃς μίαν τέχνην. Τί θέλεις νὰ γείνης;

Τὸ παιδίον, τρομάξῃν τὸ ἦθος τοῦ πατρὸς του, οὐδὲν ἔλεγεν, ἀλλ' ἔτρομεν. Ἐπιθόμενι νὰ εἶπῃ τὴν ἰδέαν του, ἀλλ' ἐφοβεῖτο τόσον πολὺ τὸν πατέρα του!

— Νὰ σὲ κάμωμεν τὸ λοιπὸν βιβλιοδέτην. Ἐσυμφώνησα ὅ,τι πρέπει, καὶ τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα ἐμβαίνειεις μαθητεύμενος.

Ὁ βιβλιοδέτης, εἰς ἃν ἐστάλη ὁ μικρὸς Ἰωάννης, εἶχε φανατισμὸν διὰ τὴν τέχνην του. Οὐδὲν ἐφρόνει ἀνώτερον τῶν βιβλιοδετῶν, οὔτινες εἶχον, κατ' αὐτὸν, εὐγενῆ καὶ ἱερὰν ἀπαστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, κ' ἐδικαιοῦντο νὰ προσδοκῶσιν εἰδικὰς ἀμοιβὰς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Ἐτοποθέτησε λοιπὸν τὸν Ἰωάννην ἀπέναντι δοχείου κόλλας, καὶ τῷ εἶπεν:

— Ὁ τυπογράφος ὑπηρετεῖ θέβαια τὸν συγγραφέα τυπώνει τὸ βιβλίον του. Ἀλλὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ ἔμενε γυμνόν, καὶ κανεὶς δὲν θὰ τὸ ἀνεγίνωσκεν, ἂν δὲν ἦσαν οἱ βιβλιοδέται νὰ τὸ ἐνδύσωσιν.

Ὁ νέος μαθητεύμενος ὅμως δὲν τὸν ἤκουεν, ἀλλ' ἐσυλλογίζετο τὸ βιολίον του, ὅπερ τῷ εἶχεν ἀπαγορευθῆ νὰ ἐγγίξῃ, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐτελείωνε τὴν ἐργασίαν του. Ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἐνεκρτέρησεν, ἐλπίζων ὅτι θὰ τῷ ἔμενε τοῦλάχιστον ἡ κυριακὴ ὁ κύριός του ὅμως, ὅστις δὲν ἦτο εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐργασίας του, τῷ ἀπηγόρευσε καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

— Εἶσαι τύραννος! ἀνεφώνησεν τότε κατεπανιστάμενος ὁ παῖς. Δὲν θέλω νὰ γείνω βιβλιοδέτης. Φεύγω!

Καὶ ἀρπάσας τὸ βιολίον του ἐτράπη εἰς φυγὴν, πρὶν ἢ εἶτι ὁ κύριός του συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξσεως, ἣν εἶχε προξενήσει εἰς αὐτὸν τοιαύτη ἐπαναστατικὴ γλῶσσα.

Ποῦ νὰ ὑπάγῃ; Ἄν ἐπέστρεφε πρὸς τὸν πατέρα του, ἐκινδύνευε νὰ συρθῆ παρ' αὐτοῦ καὶ πάλιν διὰ τῆς βίας εἰς τὸ βιβλιοδετεῖον. Τρέχει λοιπὸν ἐνώπιόν του, εἰκῆ καὶ εἰς Θεὸν πεποιθώς Ὑπερβαίνει τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἀναγνωρίζει πρὸ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν τοῦ Δέβλιγκ. Ἡ αὐγὴ ἦτο φαινή, τὰ πτηνὰ ἔφαλλον ἐπὶ τῶν ἀνθοῦντων δένδρων τοὺς ἐαρινούς των ἔρωτας, καὶ αἱ μηλολόνηται ἔτρεχον ἐπὶ τῶν λειμώνων ὡς ἀπόσχολοι μαθηταί. Ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἐκάθισεν ἐπὶ τινος ἀναχώματος, ὑπὸ τὴν σκιὰν εὐσμίων φυλλορῶν· εἶτα δὲ, ἐξαγαγὼν κάτωθεν τοῦ ἐπενδύτου του τὸ βιολίον του, ἔπαιξεν ὅσας ἐγνώριζε μελωδίας, καὶ ἀφοῦ τὰς ἐξήντησεν, ἤρξατο αὐτοσχεδιάζων μουσικὰς τινὰς φράσεις, ἱπταμένας ἐν τῇ κεφαλῇ του, καὶ ἐνόμισεν ὅτι τὸ ὄργανον αὐτοῦ ἀπεκρίνετο εἰς τοὺς διαλογισμούς του, ὡς φίλου λαλιά· τεμάχιον ἄρτου ξηροῦ, εὐρεθὲν ἐν τῷ θυλακίῳ του καὶ ὕδωρ πη-

γαῖον ἀπετέλεσαν τὸ γεῦμά του, γεῦμα ὅπερ δὲν ἤθελεν ἀνταλλάξει πρὸς συμπόσιον βασιλέως. Τέλος ὁ ἥλιος ἔδυσεν, ἦλθεν ἡ νύξ, καὶ ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἔμενεν ἐπι καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀναχώματός του, καὶ παίζων βιολίον. Ἀπακοιμήθη, κρατῶν ὑπὸ μάλης τὸ βιολίον του, καὶ ἤκουσε καθ' ὕπνον μελωδίαν μουσικῆς ἀγγέλων. ἦτο ἡ μουσικὴ τῆς ἐλευθερίας!

Ὅτε ἤνοιξε τὴν ἐπαύριον τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ πτηνὰ ἔφαλλον πάλιν ὡς τὴν προτεραίαν, αἱ χελιδόνες ἐλούοντο εἰς τὸν κυανοὺν αἰθέρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀνθρωπὸς τις ἕστατο ὄρθιος ἐνώπιόν του, ἀτενίζων ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἐκπληκτον ὄμμα του. Ὁ μικρὸς μουσικὸς ἐφοβήθη καὶ ἠθέλησε νὰ φύγῃ.

— Δὲν με ἀναγνωρίζεις, Ἰωάννη; ἠρώτησεν ὁ ἄγνωστος.

Ἡ φωνὴ αὕτη δὲν τῷ ἐφάνη ἐντελῶς ξένη. Ὁ ἄγνωστος τῷ εἶπε τότε τὸ ὄνομά του, καὶ ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἐνθυμήθη ὅτι τὸν εἶδεν ἄλλοτε ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ πατρὸς του. Τῷ διηγήθη τὴν φυγὴν αὐτοῦ, παρακαλῶν νὰ μὴ τὸν προδώσῃ.

— Εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἔχω ἐνοικιάσει εἰς τὸ Δέβλιγκ, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, ὑπάρχει θέσις διὰ δύο. Ἐλα μαζύ μου· θὰ εἶσαι ἀσφαλῆς, καὶ θὰ παίξῃς βιολίον ὅσον θέλεις.

Ὁ Ἰωάννης ἔδραξε τὴν χεῖρα, ἣν ἔτεινεν αὐτῷ ὁ ὑπὸ τῆς Προνοίας πεμφθεὶς προστάτης του, καὶ μετὰ μίαν ὥραν εὐρίσκατο ἐγκατεστημένος ἐν κομφῷ δωματίῳ, οὔτινος ἡ θεὰ, πλήρης ἐρημίας καὶ σιγῆς, ἀνειλίσσετο ἐπὶ εὐρέος κήπου. Ὁ Κύριος X. μετέβη ἀμέσως εἰς Βιέννην, ὅπως ἡσυχάσῃ τὸν πατέρα Στράου, περὶ τῆς τύχης τοῦ υἱοῦ του.

Ὡς πρὸς τὸν βιβλιοδέτην δὲ, ἐκακοπέρασαν ἀληθῶς, διότι αἱ περπερήθηαι τῆς γειτονίας κατηγόρησαν αὐτὸν, ὅτι τοσοῦτον κακῶς μετεχειρίσθη τὸν μικρὸν Ἰωάννην, ὥστε τὸν ἠνάγκασεν, ἔλεγον, νὰ ριφθῆ εἰς τὸν Δούναβιν.

Τέλος πάντων ὁ πρῶν μαθητεύμενος βιβλιοδέτης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρικὴν ἐστίαν, καὶ ὁ προστάτης αὐτοῦ Κύριος X. τῷ ἔδωκε διδάσκαλον τοῦ βιολίου τὸν διάσημον βιολιστὴν Πολυσάνσκην. Ὁ Στράου, εὐρε θέσιν τὸ κατ' ἀρχὰς παρὰ τῷ ἀρχιμουσικῷ Πάμερ, εἶτα δὲ κατετάχθη εἰς τὴν ὀρχήστραν τοῦ Λάννερ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο ἐπι ἔθιμον νὰ πληρώνεται εἰσοδος εἰς τὰς συναυλίας· ὁ δὲ νέος Στράου, ἀσκεπῆς καὶ δίσκον περιφέρων, συνέλεγε τοὺς ἐράνοους τῶν ἀκρατῶν. Ὁ Λάννερ ταχέως παρετήρησε τὸ μουσικὸν τάλαντον καὶ τὸν ἐκτακτὸν ζῆλον τοῦ νεοσυλλέκτου του. Τὴν ἀπόκρεω τοῦ 1825, διακίρεσας εἰς δύο τὴν ὀρχήστραν του, ἐνεπιστεῦθη τὴν διεύθυνσιν τῆς μίαις ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν Στράου.

Ἐσπέραν τινά, καθ' ἣν πολυάριθμον κοινὸν ὄρχεῖτο πρὸς τὴν μουσικὴν τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ *Prasino d'ardore*, ἤνοιξεν αἴφνης ἡ θύρα τῆς αἰθούσας, καὶ ὁ Ἰωάννης εἶδεν εἰσερχομένην περικαλλῆ νεάνίδα, τοσοῦτον ὠραίαν ὥστε ἠρυσθίασε καὶ δὲν ἀπέστρεψε πλέον ἀπ' αὐτῆς τὰ βλέμματα. Ἡ νεάνις, ἐνοήσασα ὅτι παρατηρεῖται, ἠρυσθίασεν ἐπίσης· τὴν αὐτὴν στιγμήν ἐθραύσθη μία τῶν χορῶν τοῦ βιολίου τοῦ Στράους, ἀλλ' ὁ νέος μουσικὸς ἤρπασε τοῦ γείτονός του τὸ ὄργανον, καὶ ἐξηκολούθησε μετὰ διπλάσιας ζέσεως παίζων τὴν ἠρυσμένην πόλκην, καθότι—τὸ ἤσθάνετο—δι' ἐκείνην ἔπαιζε. Ἐπανελθὼν οἴκαδε, ἀντὶ νὰ κατακληθῆ, ἔμεινεν ἐργαζόμενος καὶ συνθέσει τὸν πρῶτόν του στρόβιλον, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τοῦ προορισμοῦ του, ὡς μουσικοῦ συνθέτου.

Ὁ Στράους καὶ ὁ Λάννερ συνεδέθησαν διὰ στενῆς φιλίας· ὁ Λάννερ ἦτο ὁ τύπος τοῦ εὐθύμου καὶ ἀμερίμνου βιενναίου. Οὐδέποτε εἶχε λεπτόν, καὶ πάντοτε εἶχε χρέη· οἱ δύο φίλοι εἶχον πολλάκις ἐν καὶ μόνον ὑποκάμισον· ἐπειδὴ δὲ τὸ φόρεμα αὐτὸ δυσκόλως χωρίζεται, ἔρριπτον κληρον, καὶ ὁ χάνων ὑπερρεοῦτο νὰ κομβῶνῃ μέχρι πώγωνος τὸν ἐπενδύτην του, ὅσος καὶ ἂν ἦτο ὁ καύσων.

Ὁ Στράους ἐτόλμησέ ποτε τέλος νὰ παραγγεῖλῃ μέλαν ἔνδυμα· ὁ δὲ ῥάπτης του ἐξέλεξε τὴν καθαρὰν Δευτέραν, ὅπως ἐμφανίσῃ τὸν λογαριασμόν του καὶ ζητήσῃ χρήματα. Ἦτο ἔτι πρῶτ' ὁ μουσικὸς ἐκοιμᾶτο, καὶ τὸ βαλάντιόν του, ἐνοσεῖται, ἔχαινε κενόν. Ὁ ῥάπτης ὤμων, μὴ θέλων νὰ ἐπιστρέψῃ κενός, ἀνέλαβε τὸ ἐπίτινος ἔδρας ἐξηπλωμένον ἔνδυμα, κωφεύων πρὸς τὰς ἰκεσίας τοῦ πτωχοῦ μουσικοῦ, ὃν κατεδίκαζεν οὕτως εἰς φυλακὴν ἐν τῇ κλίνῃ του, διότι τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο ἦτο τὸ μόνον του ἔνδυμα. Ὁ Στράους παρεκάλει τὸν ἀγαθόν του δαίμονα νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὅτε ὁ ῥάπτης ἐπανῆλθε.

—Τὸ ἔνδυμά σου, εἶπε, εἶνε πολὺ τριμμένον καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ μεταπωλήσω. Προτιμῶ λοιπὸν νὰ σοῦ τὸ ἀφήσω, καὶ νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὴν τιμιότητά σου.

Εἰς τοιαύτην εὐρισκόμενος λαμπρὰν θέσιν ἐνυμφεῖθη ὁ Στράους. Περὶ τίνος ὤμως διστάζει ἡ νεότης, καὶ τίνα εἶχε λόγον ὁ Ἰωάννης νὰ διστάζῃ περὶ τοῦ μέλλοντός του;

Ὅτε οἱ δύο μουσικοδιδάσκαλοι ἐχωρίσθησαν, ὁ Λάννερ προῦκάλεσε ψηφοφορίαν τῶν μουσικῶν του, ἀφίπων πλήρη ἐλευθερίαν εἰς ὅσους ἤθελον νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν Στράους. Οὕτως εἶδε περὶ ἑαυτὸν ὁ νέος ἀρχιμουσικὸς ὀρχήστραν δεκαεσσάρων ὀργάνων, ἧς αἱ πρῶται συναυλίαι μέγιστον παρήγαγον πάταγον. Ἄλλ' ἡ Βιέννα ἐν τούτοις διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα, τοὺς *Λαννεριστὰς* καὶ *Στραουσιστὰς*.

Ὁ Στράους ἐπεχείρησε μετ' ὀλίγον μακρὰν

ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὀδοιπορίαν. Ἐπεσκέφθη τὸ Μόναχον, τὸ Ἀμβούργον, τὸ Ἀμστερδαμ, τὴν Ἀγὴν, καὶ τέλος τοὺς Παρισίους, ὅπου ἔπαιξεν ἐνώπιον τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐν τῷ Κεραμεικῷ. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τοῦ ἔσφιγγε τὴν χεῖρα, λέγων:

—Γνωρίζω πρὸ καιροῦ τὰς μουσικάς σας συνθέσεις, καὶ χαίρω πολὺ ὅτι σὰς γνωρίζω τόρα καὶ προσωπικῶς.

Τῇ ἐπαύριον ἐστάλησαν αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως 2000 φράγκα.

Ὁ Στράους ἔδωκε μετὰ τοῦ Μυζάρ εἰκοσι συναυλίας· εἶτα δὲ μετέβη εἰς Ρουὰν καὶ Ἀβερν, καὶ ἐπανῆλθε πάλιν εἰς Παρισίους, ἵνα διευθύνῃ ὀρχήστραν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μουσικῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἁγίου Ὀνωρίου, ὅπου τέσσαρες χιλιάδες προσωποδοφῶρων περιεδινοῦντο ὡς δαιμονιῶντες ὑπὸ τὸ διαβολικὸν αὐτοῦ τόξον.

Ὁ Μάγερβερ καὶ ὁ Χερουβίνης μετέβησαν νὰ τὸν ἀκούσωσι κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διαμονὴν αὐτοῦ.—Εἶνε μουσικὴ ἐντελὴς πρωτότυπος, εἶπεν ὁ Μάγερβερ, ὁποῖαν δὲν ἀκούει τις ἀλλὰχοῦ. Εἶνε ἀληθὴς ἡχὼ τοῦ βιενναίου βίου, τοῦ τοσοῦτον εὐαρέστου καὶ φαιδρουῦ. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἀριστοτέχνης εἰς τὸ εἶδός του.

Ὁ Στράους μετέβη κατόπιν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἐγένετο δεκτὸς ἐν παραφορᾷ ἐνθουσιασμοῦ· εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς Αὐστρίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐν πλήρει ἀναπτύξει καὶ δυνάμει τοῦ μουσικοῦ του ταλάντου καὶ ἐν τῷ κολοφῶνι τῆς δόξης του.

Κατέλιπε τρεῖς υἱούς· τὸν Ἰωσήφ, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἐδουάρδον. Ὁ Ἰωσήφ ἀπέθανεν ἐν Ρωσίᾳ ἐκ κρουολογήματος· ὁ Ἰωάννης ἐγένετο συνθέτης μουσικῶν μελοδραμάτων, καὶ δὲν διευθύνει πλέον ἢ τὴν ὀρχήστραν τῶν αὐλικῶν χορῶν καὶ τῶν χορῶν τοῦ Μελοδράματος ἐν Παρισίοις. Ὁ χαρακτήρ του καὶ οἱ τρόποι του ἔχουσι τὴν γαλλικὴν ζωηρότητα. Διαμένει εἰς τὸ Ἴτζιγγ, τὸ Ὠτέιλ τῆς Βιέννης, μετὰ τῆς χαριστάτης αὐτοῦ γυναικὸς, μιᾶς τῶν διακεκριμένων ποτὲ αἰοδῶν τοῦ Μελοδράματος τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσας. Τὸ σπουδαστήριόν του, ἠντρεπισμένον ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον, κοσμεῖται ὑπὸ τοῦ κολοσσαίου κλειδοκουμβάλου, ὅπερ πλοῦσιος Ἀμερικανὸς προσήνεγκεν εἰς τὸν μουσικὸν ὡς φόρον θαυμασμοῦ. Ἀπέναντι τοῦ μεγάλου γραφείου του, ὅπου βρῖθουσι χαρτίαι μουσικῆς, εὐρίσκειται ἡ προτομή του, καλυπτομένη διὰ στεφάνων ἐκ δάφνης χρυσοφύλλου.

Ὁ συνθέτης τῶν *Ἀπόκρως τῆς Ρώμης*, τοῦ *Καλλιόστρου*, τῆς *Βασιλείσης Ἰνδιγῶ*, τοῦ *Ἡγεμόνος Μαθουάλα* καὶ τῆς *Ἀθιγγανίδος*, εἶνε πατὴρ χαριστάτης κόρης, ἥτις εἶνε ἤδη τελεία μουσουργός.

Ὁ Ἐδουάρδος ἔμεινε πιστὸς εἰς τοὺς πιστοὺς

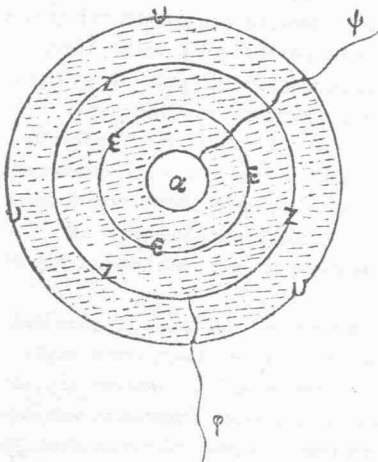
του βενναίου και τὰς πατρικὰς παραδόσεις τὸν χειμῶνα βασιλεύει ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος τῆς Αἰθούσης τῶν Ἀνθῶν καὶ τοῦ Μουσικοῦ Σουλίου. Ἐχει πέντε ἢ ἕξ ὀρχήστρας ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του, καὶ μεταβαίνει ἐντὸς τοῦ ὀχματός του ἀπὸ συναυλίας εἰς ἄλλην καὶ ἀπὸ χοροῦ εἰς χορὸν, ὅπως ἐδῶ μὲν προσδρεύσῃ εἰσαγωγῆς τινος, ἐκεῖ δὲ ἐμφυσήσῃ πῦρ εἰς στρόβιλον τινα ἢ πόλκων. Τὸ θέρος ἔχει τὸν θρόνον του ἐν μέσῳ τῆς ὀρχήστρας αὐτοῦ, παιανίζουσης ἐν τῷ Κήπῳ τοῦ Λαοῦ ἢ ἐν τῷ Κήπῳ τῆς Πόλεως, ὅπου αἱ συβρέουσαι πρὸς ἀκρόασίν του ὠραῖαι κορασίδες τῆς Βιέννης ἀποτελοῦσι περὶ αὐτὸν αὐλὴν, ὅποιαν οὐδέποτε ἔσχεν ἢ θὰ ἔχη ἄλλος ἡγεμῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ

Συνέχεια τῆς σελ. 181.

16. Ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια. Λάβωμεν μέγα ὑάλινον κυλινδρικὸν ἀγγεῖον, οὐτινος βάσις ἔστω ἡ $\psi\psi$ (Σχ. 11), ἐντὸς τούτου θέσωμεν

κυλινδρικὸν ἀγγεῖον, πορῶδες, ἔχον βάσιν $\epsilon\epsilon\epsilon$, μεταξὺ δὲ τούτων παρενθέσωμεν κύλινδρον, ἀνοικτὸν εἰς τὰς δύο βάσεις αὐτοῦ, ἐκ ψευδαργύρου [ζίγκου], τὸν $\zeta\zeta\zeta$, φέροντα εἰς τὰ χεῖλη αὐτοῦ

Σχ. 11

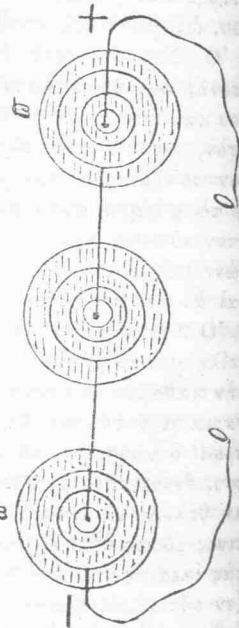
προσκεκολλημένον ἔλασμα ἢ νῆμα χαλκοῦν ἐπίμηκες, τὸ φ' ἐμβάλωμεν δὲ τέλος ἐν τῷ πληνῷ ἀγγεῖῳ $\epsilon\epsilon\epsilon$ κύλινδρον ἰσοῦσῃ εἰς ἄνθρακος α, φέροντα προσσηροσμένον εἰς τὴν ἄνω βάσιν αὐτοῦ νῆμα χαλκοῦν ἐπίμηκες, τὸ ψ, ὅμοιον τῷ φ. Λάβωμεν ἤδη καὶ δύο ὑγρά, δηλαδὴ πληρώσωμεν τὸ κεντρικὸν πῆλινον ἀγγεῖον $\epsilon\epsilon\epsilon$ μὲν νιτρικὸν $\delta\delta\delta$, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν ὑάλινον ἀγγεῖον $\psi\psi$ μὲν ὕδωρ, ὅπερ ἐμίξασμεν μὲ θετικὸν $\delta\delta\delta$ ἴσον πρὸς τὸ δέκατον μέρος τοῦ ὕδατος ἢ τὸ δωδέκατον. Τὸ σύστημα τῶν ἀγγείων τούτων καὶ τῶν ὑγρῶν καλεῖται ἡλεκτρικὸν στοιχεῖον, καὶ ὁ μὲν ἄνθραξ θετικὸς πόλος αὐτοῦ καλεῖται, σημειοῦται δὲ διὰ τοῦ +, ὁ δὲ ψευδάργυρος ἀρνητικὸς πόλος τοῦ στοιχείου καὶ σημειοῦται διὰ τῆς κεραίας—³.

1. Κοινῶς καλούμενον ἀσημένρον.
2. Κοινῶς καλούμενον σπῆρτο διτριολλίου.
3. Δὲν ἐξετάζομεν ἐνταῦθα πῶθεν προέκυψαν αἱ ὀνομα-

Ἐντὸς τοῦ στοιχείου τούτου καὶ ἀνά μέσον τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν στερεῶν γίνεται συνεχῶς ἐνέργειά τις κεκρυμμένη, ἣτις καλεῖται χημικὴ ἐνέργεια, ἄγνωστος μὲν αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν, γνωστὴ δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα, λίαν περιέργα καὶ ὠφελιμώτατα, ἐξετάσωμεν πρὸς τοῦτο δὲ, ἀντὶ τοῦ εὐμεγέθους ἡλεκτρικοῦ στοιχείου (Σχ. 11) λάβωμεν, διὰ τὸ εὐχρηστον, τὴν καλουμένην Ἡλεκτρικὴν Στήλην, ἣτοι πολλὰ ἡλεκτρικὰ στοιχεῖα τὸ μέγεθος μικρὰ [ἴσον ἢ διὰ τοῦ οἰνοπώλου], ἅτινα κατὰ σειρὰν τιθέντες, κοινοῦμεν πρὸς ἄλληλα δι' ἐλασμάτων χαλκοῦ, ἐνούτων τὸν ἄνθρακα στοιχείου τινὸς μὲ τὸν ψευδάργυρον τοῦ ἐπομένου στοιχείου (Σχ. 12), προσκολλησάμεν δὲ ἔπειτα δύο ἐπιμήκη νῆματα χαλκοῦ, τὸ μὲν εἰς τὸν ἄνθρακα τοῦ εἰς τὸ ἐν πέρας τῆς στήλης ἡλεκτρικοῦ στοιχείου, τὸ δὲ εἰς τὸν ψευδάργυρον τοῦ ἡλεκτρικοῦ στοιχείου, τοῦ εἰς τὸ ἔτερον πέρας τῆς στήλης.

Τῆς στήλης ταύτης τὰ δύο πέρατα καλοῦνται πόλοι αὐτῆς, καὶ ὁ μὲν ἄνθραξ ὁ φέρων προσσηροσμένον τὸ ἐπίμηκες νῆμα ο καλεῖται θετικὸς πόλος τῆς στήλης +, ὁ δὲ ψευδάργυρος, ὁ φέρων προσκεκολλημένον τὸ ἕτερον χαλκοῦν νῆμα ο', καλεῖται ἀρνητικὸς τῆς στήλης πόλος—.

Σχ. 12

Χρῶμενοι τῇ στήλῃ ταύτῃ, διάφορα φαινόμενα δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν, ἐν οἷς ἄξια σημειώσεως τάδε:

Α'. Ἐὰν διαβρέξοντες τὰς παλάμας τῶν χειρῶν μὲ ὕδωρ, ἢ μὲ δέξιμιγές ὕδωρ, λάβωμεν τὰ δύο πέρατα ο, ο τῶν δύο νημάτων, αἰσθανόμεθα σπασμωδικὴν κίνησιν ἰσχυράν, ἐὰν δὲ ἡ στήλη σύγκειται ἐκ πλείστων στοιχείων, καθίσταται κινδυνώδης. Εἰς ὄρισμένας περιστάσεις μεταχειρίζονται οἱ ἱατροὶ ἐπωφελῶς τὴν ἡλεκτρικὴν στήλην. Ἐπὶ παραδείγματι, συνάπτουσι λευκόχρυσον μεταξὺ τῶν περάτων 0,0' οὗτος πυροῦται τότε ἐρυθρῶς καὶ δι' αὐτοῦ καυτηριάξουσιν οἱ ἱατροὶ· ἐὰν δὲ ὁ λευκόχρυσος ἔχη σχῆμα μαχαιριδίου, τότε καὶ κόπτουσι καὶ καυτηριάξουσι σὺνάμα ὅπως μὴ καταβῆ ἀίμα πολὺ κτλ.

οἷα αὐταῖ, μεταχειρίζομεθα δὲ ταῦτα ἀπλῶς πρὸς δια-